

**Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

**Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту
Кафедра обліку та аудиту**

Чайка Оксана Віталіївна

**Реферат
кваліфікаційної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»**

**ОБЛІК ТА АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ
(ЗА ДАНИМИ ПРАТ «XXX»)**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(освітня програма «Облік і аудит»)

Науковий керівник: кандидат
економічних наук, доцент
Бірченко Наталія Олександрівна

Харків – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах проблема використання трудових ресурсів і оплати праці досить актуальна. Заробітна плата є основним джерелом доходів працівників і найсильнішим мотиватором трудового потенціалу більшості населення. Облік праці й заробітної плати – один із найважливіших і складних ділянок роботи, що потребують точних та оперативних даних, у яких відбивається зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників, виробничих витрат. На державному рівні у кожній галузі та на окремих підприємствах (в організаціях, фірмах) виникає необхідність у виробленні власної політики заробітної плати. Вона має враховувати інтереси різних груп працівників і власників, передбачати ефективну систему зайнятості населення й винагороди за працю, заходи до соціального захисту населення, механізми з підтримання доходів на рівні, що забезпечує людині гідне життя. Досягнення таких цілей важко здійснити без вироблення нових підходів до розуміння теоретичних аспектів заробітної плати, її організації обліку та аналізу всієї інформації з оплати праці. Рациональне розв'язання зазначених проблем дасть змогу підвищити ефективність управління заробітною платою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні проблеми питання організації обліку операцій з розрахунків із оплати праці на підприємстві розглядали у своїх працях видатні науковці: Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, З.В. Гуцайлюк, С.І. Івахненко, Т.Г. Маренич, Т.Г. Мельник, Г.В. Нашкерська, Н.В. Овсяк, М.Ф. Огійчук, Н.В. Потриваєва, М.С. Пушкар, Н.М. Ткаченко, П.Я. Хомин, Н.В. Шульга та ін. Проте, незважаючи на значні досягнення науковців, окремі аспекти теорії та практики обліку й аудиту розрахунків з оплати праці залишаються дискусійними, потребують подальших наукових досліджень і розробок у напрямі їх удосконалення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами. Кваліфікаційна робота здійснювалась відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка за темою «Формування напрямів та механізмів підвищення ефективності агропромислового виробництва в умовах глобалізації», державний реєстраційний номер 0116U007411, згідно якої автором виконано опрацювання заходів з удосконалення обліку та аудиту

розрахунків за виплатами працівникам на сільськогосподарських підприємствах.

Мета та завдання кваліфікаційної роботи. Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам в сільськогосподарських підприємствах.

Мета кваліфікаційної роботи обумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- розкрити економічний зміст, форми, види і системи оплати праці;

- з'ясувати склад фонду оплати праці;

- проаналізувати основні показники фінансового стану ПрАТ «XXX» ;

- охарактеризувати первинний, аналітичний і синтетичний облік розрахунків за виплатами працівникам в ПрАТ «XXX» ;

- розкрити методику проведення аудиту розрахунків за виплатами працівникам та порядок оформлення підсумкової документації за результатами аудиту

- обґрунтувати напрями удосконалення обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам в сільськогосподарських підприємствах.

Об'єктом дослідження є господарські операції з обліку розрахунків за виплатами працівникам в сільськогосподарських підприємствах.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й організаційні аспекти обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам.

Методи дослідження. З метою вирішення поставлених у роботі завдань дослідження проводилося із застосуванням загальнонаукових методів і емпіричних методичних прийомів економічної науки. При дослідженні теоретичних засад обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам використовувалися прийоми абстрактно-логічного методу (аналіз і синтез, індукція та дедукція, аналогія і зіставлення). В аналітичних дослідженнях застосовувалися методи порівняння, графічного зображення, табличного подання, групування. При розробці пропозицій щодо удосконалення обліку та аудиту адміністративних витрат використовувалися методи причинно-наслідкового зв'язку та абстрагування.

Інформаційною базою дослідження були нормативно-законодавчі акти України, літературні джерела, первинні документи,

реєстри синтетичного і аналітичного обліку, фінансова та статистична звітність ПрАТ «ХХХ» .

Наукова новизна одержаних результатів полягає у обґрунтуванні теоретичних та практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам в сільськогосподарських підприємствах. В процесі проведеного дослідження одержано наступні основні результати, що характеризують новизну, розкривають зміст роботи і виносяться на захист:

удосконалено:

- аналітичний облік праці та її оплати за рахунок виділення чотирьох субрахунків до рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» з метою узгодження даних про виплати працівникам з вимогами положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що дасть змогу більш раціонально структурувати облік праці та оплати працівникам підприємства;

набуло подальшого розвитку:

- понятійний апарат дослідження, зокрема економічне обґрунтування відмінностей між категоріями «заробітна плата» і «оплата праці»;

- методика проведення аудиту розрахунків за виплатами працівникам шляхом визначення послідовності дій аудитора на кожній зі стадій аудиту, яка знайшла своє відображення у програмі, та запровадження до практичного використання робочих документів аудитора.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною завершеною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до вирішення поставленого завдання.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення кваліфікаційної роботи доведені до рівня практичних рекомендацій з обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам. Результати дослідження прийняті до впровадження в ПрАТ «ХХХ» .

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати кваліфікаційної роботи обговорювалися на конференціях: ІІ Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції, присвяченій 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка «Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів» (м. Харків, ХНТУСГ, 30

жовтня 2020 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку економіки, фінансів, обліку та права» (м. Полтава, 21 листопада 2020 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 4 наукові праці загальним обсягом 0,81 д. а.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку літератури та додатків. Вона виконана на 125 сторінках комп'ютерного тексту, містить 15 таблиць та 8 рисунків. Список використаних джерел налічує 118 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Основні положення обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам» розглянуто економічний зміст оплати праці та завдання її обліку; форми, види і системи оплати праці; сутність, мету і завдання аудиту, інформаційне забезпечення аудиту розрахунків за виплатами працівникам.

У другому розділі «Стан обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам» розкрито організаційно-економічну характеристику підприємства; облік особового складу працівників підприємства; первинний, зведений, синтетичний і аналітичний облік розрахунків за виплатами працівникам; методику проведення аудиту розрахунків за виплатами працівникам.

У третьому розділі «Удосконалення обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам» розкрито: удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам при діючій формі обліку; аудит в умовах застосування комп'ютерних технологій.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам. Висновки і пропозиції, сформовані на основі результатів дослідження, полягають у наступному:

1. В результаті аналізу бухгалтерського, трудового та податкового законодавства України, можна зробити висновки, що на даний час у нашій країні немає чіткого розмежування таких понять як

«заробітна плата» і «оплата праці».

2. Мета аудиту розрахунків з оплати праці – встановити дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку; отримання достатніх доказів упевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до діючих принципів та тверджень(якісних аспектів) подання фінансової звітності та оцінка здатності підприємства забезпечувати відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства.

3. Проведено оцінку основних економічних та фінансових показників ПрАТ «Балаклійське ХПП». В 2019 році підприємство спеціалізувалося на вирощуванні соняшника та зернових культур, питома вага яких в структурі товарної продукції склала відповідно 32,95 % та 26,25 %, а також на виробництві продукції борошномельно-круп'яної промисловості, питома вага якої в структурі товарної продукції склала 23,29 %.

4. ПрАТ «ХХХ» неліквідне та неплатоспроможне підприємство, так як всі показники не відповідають значенням, що рекомендуються. Підприємство не має достатньо оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань.

5. В 2019 році ПрАТ «ХХХ» отримало збиток від реалізації продукції в розмірі – 7903,0 тис. грн. При цьому рівень збитковості реалізованої продукції склав 6,6 %. Збитковість витрат на реалізацію продукції (збитковість підприємства) в 2019 році склала 6,2%. Такі зміни характеризують зниження ефективності діяльності підприємства..

6. Документальним відображенням формування облікової політики є Наказ про облікову політику. Для ведення бухгалтерського обліку в ПрАТ «ХХХ» створено бухгалтерську службу.

7. Вивчення методики первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівниками за даними ПрАТ «ХХХ» дало змогу виявити недоліки з цієї ділянки роботи бухгалтерської служби, які стосуються відсутності окремих групувальних та зведених відомостей з обліку праці та її оплати працівників структурних підрозділі підприємства, що не дає змоги забезпечити належний рівень аналітичності інформації для керівництва. Також окремі кореспонденції не відповідають Інструкції про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку тощо.

Причиною таких недоліків, як показав детальний аналіз, в першу чергу, є відсутність чітко прописаних процедур обліку розрахунків за виплатами працівникам у Наказі про облікову політику.

8. За результатами дослідження встановлено, що з метою удосконалення моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам доцільно ввести наступні субрахунки до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»:

661 «Розрахунки за заробітною платою»;

6611 «Основна заробітна плата»;

6612 «Виплати при звільненні»;

6613 «Виплати після закінчення трудової діяльності»;

6614 «Розрахунки за виплатою відпускних»;

662 «Розрахунки з депонентами»;

663 «Розрахунки за іншими виплатами»;

664 «Розрахунки за виплатами заробітної плати в натуральній формі».

Використання в практичній діяльності запропонованої моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам дозволить удосконалити методика обліку розрахунків за виплатами працівникам; посилити інформаційну, контрольну й управлінську функції; систематизувати нарахування, облік та видачу виплат працівникам; розширити можливості використання облікової інформації в управлінні; підвищити ефективність взаємодії різних користувачів інформації та ефективність аналітичної роботи.

9. Визначено функціональну спрямованість аудиту розрахунків за виплатами працівникам. Обґрунтовано основне завдання аудиту, що полягає в контролі за системою бухгалтерського обліку та фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання і виявленні резервів ефективного та раціонального використання ресурсів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1 Чайка О.В., Тишенко Ю.О., Кізіченко В.О. Інформаційна роль бухгалтерського обліку. *Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць*. Харків: ХНТУСГ, 2020, № 2. С. 66-69.

2. Чайка О.В., Стренадко В.Р., Остапенко Ю.І. Облікова політика: сутність та значення. *Перспективи розвитку обліку,*

контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів: матеріали II Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 30 жовтня 2020 року / редкол.: Т.Г. Маренич [та ін.]; ХНТУСГ. Х.: «Стильна типографія», 2020. С. 141-144.

3. Чайка О.В. Теоретико-методологічні основи обліку розрахунків за виплатами працівникам. *Сучасні тенденції розвитку економіки, фінансів, обліку та права: збірник тез доповідей міжнародної наук.-практ. конф. (Полтава, 21 листопада 2020 р.).* Полтава: ЦФЕНД, 2020. С. 71-73.

4. Чайка О.В., Колодяжна Н.С., Корнієцька М.О. Шляхи удосконалення обліку адміністративних витрат. *Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць.* Харків: ХНТУСГ, 2020, № 2. С. 32-37.

АНОТАЦІЯ

Чайка О.В. Облік та аудит розрахунків за виплатами працівникам (за даними ПрАТ «ХХХ»). – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеню вищої освіти «Магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2020 р.

Кваліфікаційну роботу присвячено обґрунтуванню теоретичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам на підприємствах агропродовольчої сфери.

Розкрито загальні положення обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам. Висвітлено економічний зміст оплати праці та завдання її обліку з врахуванням положення, що саме в оплаті праці відбиваються різнобічні інтереси сторін суспільно-трудових відносин.

Розраховані показники організаційно-виробничої характеристики та фінансового стану ПрАТ «ХХХ». Розкрито стан обліку та аудиту розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві, що досліджується, та здійснено порівняння з нормативними методичними положеннями.

Удосконалено аналітичний облік праці та її оплати за рахунок виділення чотирьох субрахунків до рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» з метою узгодження даних про виплати працівникам з вимогами положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що дасть змогу більш раціонально структурувати облік праці та оплати працівникам підприємства.

Запропоновано шляхи удосконалення системи обліку розрахунків за виплатами працівникам. Зроблено акцент на удосконаленні аналітичного обліку на підприємстві, як основі більш раціональної організації обліку праці та оплати працівникам підприємства.

Визначено функціональну спрямованість аудиту розрахунків за виплатами працівникам, послідовність дій аудитора на кожній зі стадій аудиту, яка знайшла своє відображення у програмі аудиту.

Ключові слова: заробітна плата, розрахунки за виплатами працівникам, форми оплати праці, аудит розрахунків за виплатами працівникам.

SUMMARY

Chaika O. Accounting and auditing of payments to employees (according to the data of PJSC «XXX»). – Manuscript.

Qualification work for the Master's degree in specialty 071 «Accounting and taxation». – Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Kharkiv, 2020.

Qualification work is dedicated to the substantiation of theoretical and practical recommendations for improving the accounting and audit of payments for employees in agricultural enterprises.

General provisions of accounting and audit of payments for employees are disclosed. The economic content of remuneration and the task of its accounting are considered, taking into account the provision that it is precisely in the remuneration that the diverse interests of the parties of social and labor relations are reflected.

The indicators of organizational and production characteristics and financial condition of PJSC «XXX» region are calculated. The state of accounting and audit of payments on employee benefits in the surveyed enterprise is revealed and comparative with the normative methodological provisions is made.

The analytical accounting of work and its payment was improved by allocating four subaccounts to the account 66 «Payments» to employees in order to harmonize the data on payments to employees with the requirements of accounting provisions (standards), which will allow more rationally structuring the accounting of employees and enterprises.

Ways to improve the system of accounting for payments to employees in agricultural enterprises are proposed. Emphasis is placed on improving analytical accounting at the enterprise, as a basis for a more rational organization of accounting and remuneration of employees of the enterprise.

The functional orientation of the audit of payments to employees, the sequence of actions of the auditor at each stage of the audit, which is reflected in the audit program.

Keywords: wages, payroll calculations for employees, forms of pay, audit of payroll calculations for employees.